

MUZEUM II WOJNY ŚWIATOWEJ W GDAŃSKU

TYTUŁ:

WALKA I CIERPIENIE.

OBYWATELE POLSCY PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ – WYSTAWA CZASOWA 2019

TERMIN OTWARCIA:

1 września 2019 r.

PODSTAWOWE INFORMACJE O WYSTAWIE

Wystawa pomyślana jest jako projekt interdyscyplinarny, operujący szerokim wachlarzem środków wyrazu z obszaru mediów i aranżacji. Celem było stworzenie przestrzeni, w której w nowy sposób wybrzmi syntetyczna opowieść o polskim doświadczeniu II wojny światowej, ze szczególnym uwydatnieniem grozy i tragizmu tamtych czasów. Wystawa ma przemyślany tematyczny układ przestrzeni oparty na strukturze szkatuły z wyrazistą dramaturgią. Poza główną linią narracyjną zwiedzający ma możliwość zapoznania się ze szczegółowymi zagadnieniami dotyczącymi okresu wojny. Intencją jest poruszenie emocji osób zwiedzających tak, by wskazać na dwie rzeczy. To podkreślenie Po raz pierwszy w historii polskiego wystawiennictwa podkreślić, że źródłem wojny była idea „przebudowy świata” zrodzona w europejskich umysłach, a ponadto w poruszający i sugestywny sposób opowiedzieć o dwóch obliczach polskiego doświadczenia –cierpieniu i waleczności obywateli Polski.

Wystawę rozpocznie Prolog w postaci projekcji filmowej. Składać się będzie z przetworzonych graficznie sekwencji archiwalnych zdjęć oraz innych materiałów pochodzących z okresu II Wojny Światowej. W zamierzeniu prolog powinien zdumiewać i wstrząsać widzem, poprzez ukazanie okrucieństwa wojny.

Kolejnym etapem jest przedstawienie korzeni ideologii totalitarnych. W przestrzeni poświęconej „Ideom, Źródłom i Inspiracjom” zostaną zaprezentowane filozofie XIX wieku, których skutki okazały się dramatyczne dla losów wielu narodów. W oryginalnie zaaranżowanej przestrzeni widz będzie mógł zobaczyć w jakiej atmosferze odbywały się dyskusje ideologów i filozofów nad życiem ludzi, państw, świata.

W następnej części wystawy poświęconej Niszczycielskim Planom pokażemy w ascetyczny i wyrazisty sposób, jak formułowano i kreślono wywodzące się z przekształconych XIX-wiecznych poglądów, zbrodnicze plany III Rzeszy i ZSRS.

Kolejna część wystawy ukazać ma polskie doświadczenia, które były rezultatem omówionych w poprzedniej przestrzeni planów poczynionych przed wojną. Widz będzie miał możliwość zapoznać się z nimi dzięki nowatorskiej organizacji zarówno przestrzeni, jak i treści. Oryginalny jest również zabieg dający zwiedzającemu możliwość wyboru ścieżki zwiedzania. Wykorzystując dwie osie narracyjne – „Walki” i „Cierpienia” – widz będzie mógł wybrać dowolnie ścieżkę zwiedzania, a co za tym idzie – kolejność poznawanych wątków, które w obu przestrzeniach mają układ chronologiczny.

W części „Walka” zostaną zaprezentowane chronologicznie dzieje walk żołnierzy polskich: od wydarzeń września 1939 roku, poprzez tworzenie Polskich Sił na Zachodzie (i ukazanie najważniejszych polskich jednostek odnoszących sukcesy na frontach Afryki i Europy Zachodniej), po opór i konspirację w okupowanym kraju.

Część „Cierpienie” poruszać będzie najważniejsze wątki wydarzeń mających miejsce na terenie okupowanej Polski, między innymi: ucieczkę cywilów, germanizację i sowietyzację, niszczenie kultury i religii, straty polskiej ludności oraz eksterminację Żydów i dramat innych mniejszości narodowych.

Po przejściu obu przestrzeni zwiedzający wracają do przestrzeni „Niszczycielskie Plany” by udać się do ostatniego rozdziału wystawy pt. „Epilog”. W tym miejscu zostanie przedstawiona problematyka powojenna dotycząca działań komunistów oraz oporu podziemia niepodległościowego. Zwieńczeniem epilogu będzie skrótowe omówienie najważniejszych wydarzeń po 1947 roku, aż do odzyskania niepodległości i wyjazdu ostatniego oddziału wojsk rosyjskich w 1993 r. Ostatnim akcentem będzie ukazanie obchodów rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, uwiecznionych 1 sierpnia 2019 roku – na miesiąc przed otwarciem wystawy.

Rozwiązania scenograficzne i multimedia

1. PROLOG

Projekcja filmowa prezentowana po planszy informującej o celach wystawy i jej patronach, oddzielona przezroczystymi pasami z napisem +16 (wzór w załączniku), z uwagi na brutalność zaprezentowanych materiałów. Film będzie kompilacją archiwalnych materiałów filmowych i fotograficznych z komentarzem lektora.

2. NISZCZYCIELSKIE PLANY

Przestrzeń ma dwie funkcje narracyjne i komunikacyjne. Z jednej strony jest dla zwiedzających strefą transferową, pomiędzy przestrzeniami „Walka” i „Cierpienie”. Z drugiej strony sama opowiada ważny dla narracji temat, którym są tytułowe „Niszczycielskie Plany”. Przestrzeń zaaranżowana jest w białym kolorze i w całości wyłożona tworzywem przypominającym kafelki. Po obwodzie przy ścianach stoją stoły kreślarskie, na których prezentowane są materiały archiwalne, ilustracje i plany przyszłych agresorów. Chłodna i sterylna aranżacja ma na celu ukazanie precyzji i bezduszości procesu planowania, z nieuniknionym nawiązaniem do klimatu rzeźni. Na jednej ze ścian zostanie umieszczony tekst wprowadzający informujący o głównej idei wystawy i możliwości wyboru ścieżki zwiedzania.

3. IDEE, PLANY, INSPIRACJE

W centrum przestrzeni „Niszczycielskie Plan” znajduje się wydzielona strefa prezentująca idee, które stanowiły podwaliny pod późniejsze ideologie totalitarne. Zaaranżowana na wzór XIX wiecznego gabinetu przestrzeń nazwana „pokoikiem filozofów”, również utrzymana jest w białej tonacji. Na jej ścianach zaprezentowane są archiwalne książki oraz cytaty głównych myślicieli o których opowiada wystawa. Na dwóch przeciwległych ścianach znajdują się dwa popiersia/głowy o wymiarach max. 55 x 50 x 30 cm (wys. x szer. x gł.) wykonane z białej masy porcelanowej - charakter popiersi/głów (ich forma i/lub konkretne postaci zostaną ustalone już w na etapie procesu produkcyjnego).

Sercem przestrzeni jest instalacja multimedialna zaaranżowana wokół znajdującego się w centrum gabinetu filaru. W warstwie wizualnej łamie ona sterylny rygor przestrzeni, gdyż utrzymana jest w kolorze czarnym wyrażającym pierwotne zło. Pokryty ekranami filar stanie się tygłem rodzącego się zła, które przyjmie formę stworzonych w animacji organicznych kształtów. Przesuwające się po obwodzie filaru formy, wywołują uczucie niepokoju i grozy

4. WALKA

Przestrzeń zaaranżowana jest w kolorystyce czerwieni, by podkreślić dynamiczny i agresywny charakter omawianych zagadnień. Prezentuje chronologicznie kamienie milowe walki polskiego żołnierza od września 1939, przez tworzenie się PSZ i opór w kraju. Głównymi obiektami organizującymi przestrzeń i narrację są ster kierunku polskiego samolotu PZL.23 Karaś w gablocie sufitowej oraz instalacją odtwarzająca czaszę

brytyjskiego spadochronu zrzutowego przy temacie o oporze i konspiracji. Widz będzie też mógł zapoznać się z Raportem rtm. Witolda Pileckiego w formie odsłuchu wybranych fragmentów oraz w postaci wydruku całości raportu w technice z epoki. Ponadto dodatkowymi stanowiskami odsłuchowymi będą wspomnienia dotyczące walk podczas Kampanii Polskiej oraz konspiracji w czasach okupacji. W sekcji zostanie zaprezentowany również klip filmowy wyświetlany nad Jeepem. Projekcja filmowa będzie prezentować losy 1 Dywizji Pancerniej gen. Stanisława Maczka od ćwiczeń i załadunku w Wielkiej Brytanii, po przyjęcie aktu kapitulacji niemieckiej Kriegsmarine w Wilhelmshaven.

5. CIERPIENIE

Przestrzeń utrzymana w tonacji czerni z elementami bieli tam gdzie to konieczne. Podkreśla nastrój refleksji i zadumy i zorganizowana jest na planie centralnej osi, wzdłuż gabloty z eksponatami. Przestrzeń podzielona jest na pięć sekcji tematycznych omawiających eskalację zbrodni niemieckich i rosyjskich oraz brutalności wojny.

Scenograficznym wyrazem tej idei będzie sposób aranżacji gablot pod którymi umieszczone są klocki wypalonego drewna, które w miarę przemieszczania się i narastania skali przemocy będą się proporcjonalnie zmniejszać. Sekcje tematyczne zostaną oddzielone motywem graficznym, który od pierwszej sekcji przez kolejne zyska formę drutu kolczastego. Dodatkowo nad przejściem do kolejnych sekcji będzie zlokalizowana belka z jej tytułem nawiązująca w formie do szubienicy.

Sama szubienica zostanie zrekonstruowana na końcu sekcji poświęconej Eksterminacji. Za nią ulokowana zostanie wielkoformatowa fotografia osób powieszonych na balkonie. Drastyczność fotografii zostanie zawoalowana poprzez umieszczenie jej na pionowych listwach metalu przypominających żyłki. W ten sposób będzie to intrygujące stanowisko ekspozycyjne widoczne w pełni dopiero pod odpowiednim kątem. Drastyczne fotografie ofiar wojennych zostaną ulokowane w specjalnie zaaranżowanych szufladach, do których widzowie będą mogli zaglądać wedle swojej woli, na własną odpowiedzialność. Odbiór sekcji „Cierpienie” spotęguje również tło muzyczne w postaci fragmentu III Symfonii „Pieśni żałosnych” Henryka M. Góreckiego, która inspirowana jest doświadczeniem cierpienia. Pozostałymi multimediami będą odsłuchy prezentujące historie świadków Zbrodni Wołyńskiej czy robotników przymusowych.

6. EPILOG

Zwieńczeniem wystawy będzie „Epilog”. Zaaranżowany w formie krótkiego korytarza, na którym zostaną ulokowane najważniejsze, powojenne wydarzenia. Z lewej strony zostanie zaprezentowana oś czasu w formie infografiki, z kamieniami milowymi od zakończenia wojny do odzyskania niepodległości i suwerenności. Po prawej stronie, na czterech ekranach zostaną ulokowane prezentacje fotografii z lat 1947–1993. Na ostatnim monitorze pokazane będą uroczystości pogrzebowe Danuty Siedzikówny „Inki” i Feliksa Szelmanowicza „Zagończyka” oraz sierpniowe obchody wybuchu Powstania Warszawskiego z 2019 roku.

DOTYCZY:

- **PRZESTRZEN: IDEE, ŹRÓDŁA, INSPIRACJE - scenariusz projekcji instalacji multimedialnej** przedłożonej przez wykonawcę w formie:
 - a. storyboard do 4 stron formatu A4 (kadry + opis kadru)
 - b. eksplikacji reżyserskiej do jednej strony formatu A4

opis:

Instalacja multimedialna jest centralnym elementem przestrzeni gabinetu myślicieli i organizuje ją. Robocza nazwa instalacji to „jądro ciemności” odwołuje się do znanego literackiego toposu i definiuje charakter instalacji tzn. z jednej strony jest ona metaforyczną szkatułą, w której zamknięte zostało pierwsze ziarno zła - wirus infekujący ludzką myśl, którego skutkiem jest przedstawiona na wystawie opowieść o II wojnie. Z drugiej strony forma instalacji (czarny monolit) ma na celu intrygować i wywołać uczucie niepokoju. Projekcja ma na celu wyrazić oba powyższe założenia jak również trzecie, którym jest stworzyć wrażenie, że instalacja jest żywym organizmem. Spodziewanym efekt w odbiorze treści instalacji ma być wrażenie niepokoju wynikającego z obcowania z czymś nieznanym i złym.

Instalacja składa się z 12 ekranów (w pionie: po 3 ekrany per ściana kolumny, bez audio) - którymi pokryta zostanie większa część powierzchni kolumny. Na ekranach wyświetlona będzie zapętłona animacja.

DOTYCZY:

- **PRZESTRZEN: IDEE, ŹRÓDŁA, INSPIRACJE - książki** stanowiącej element scenograficzny - informacyjny, przedłożonej przez wykonawcę w formie projektu graficznego, uwzględniającego:

- format: B5 (176 mm x 250 mm x 25 mm)
- ilości stron: min. 30 str.
- ilość znaków: max. 20 tyś.
- ilość fotografii: max. 20 szt.

Opis:

W dwóch regałach ułożonych naprzeciwko siebie, powinny znaleźć się dwie wersje książki (każda wyprodukowana w 3-4 egz.). Pierwsza z nich poświęcona początkom i rozwojowi ideologii Narodowego Socjalizmu, a druga rozwojowi idei komunizmu na terenach późniejszego Związku Sowieckiego.

Medium w postaci książki, którą widz może zabrać z półki, nawiązuje do eksponatów muzealnych i bibliotecznych, umiejscowionych w gablotach pod regałem.

Poniżej przykładowy tekst oraz fotografie uzupełniające treść książki:

Tekst:

Twórcy

Karol Marks i Fryderyk Engels uważali się za architektów bezklasowej utopii, wolnej od wyzysku i nędzy. W rzeczywistości położyli fundament pod dziejową katastrofę, która pochłonęła miliony ludzkich istnień, a setki milionów pogrążyła w ucisku i przemocy. Podążając za obranymi celami w roku 1847 obaj myśliciele założyli Związek Komunistów, a rok później opublikowali/wydali jego program znany jako „Manifest komunistyczny”. Ta niewielkich rozmiarów książeczka okaże się ideologiczną podwaliną komunistycznych reżimów, począwszy od proklamowania Związku Sowieckiego.

Przykładowe fotografie:

